

KRONIKA CESTY DO DÁNSKA NA WEEK17

Cestovní zpráva z Erasmus+ projektu krátkodobé mobility studentů a pracovníků ve vzdělávání dospělých

2023-1-CZ01-KA122-ADU-000136160

Autorka: Michaela Škeříková – Městská knihovna Beroun

Spoluautorky a spoluautoři: Bára Čížinská – Knihovna města Hradce Králové, Daniela Divínová – Masarykova veřejná knihovna Vsetín, Lukáš Dlapa – Městská knihovna Blansko, Marcela Güttnerová – Městská knihovna Litvínov, Radek Haňka – Krajská knihovna v Pardubicích, Kateřina Janošková – Masarykova veřejná knihovna Vsetín, Petra Landsmannová – Knihovna města Hradce Králové, Jakub Mruz – Městská knihovna Krnov, Dana Petrydesová – Krajská vědecká knihovna v Liberci, Zdeňka Smahlová – Městská knihovna valašské Meziříčí, Petra Sukupová – Knihovna Františka Bartoše ve Zlíně, Eliška Bartošová – SDRUK

Hostující instituce: Dokk1, Middelfart Library, Københavns Hovedbibliotek, Ballerup Bibliotek, Høje Gladsaxe Bibliotek - BIBLIOTEK+

Termín mobility: 20.–28. 4. 2024

CÍL CESTY

Cílem skupinové cesty do Dánska bylo zmapovat zkušenosti a metody zapojování obyvatel do naplňování Cílů udržitelného rozvoje, a to jak v rámci tradičních, tak také inovativních formátů a služeb. Vybrali jsme si proto pro naši cestu sedmnáctý týden v roce, kdy v Dánsku již druhým rokem probíhal tzv. UGE17 / Week17, tedy koordinovaná celonárodní kampaň zaměřená právě na Cíle udržitelného rozvoje. Knihovny v Dánsku do tohoto týdne koncentrovaly své environmentálně a sociálně orientované aktivity pod jednotnou hlavičku a my jsme tak měli možnost pozorovat, jak se lokální, komunitní aktivity propojují a podporují na celostátní úrovni.

V plánu bylo navštívit knihovny v Aarhusu a v Kodani, které jsou proslulé svým moderním, architektonicky hodnotným vzhledem i interiérem s jedinečnými vnitřními prostory a také inovativním přístupem k rozvoji svých služeb, využívajícím metod

designu zaměřeného na člověka (human-centered design). Neomezili jsme se však pouze na ty známé a ikonické, ale – díky dobré spolupráci a doporučení dánských kolegů a kolegyně a také vlastní zvědavosti účastníků a účastnic – jsme navštívili celou šíři knihoven v několika městech, včetně poboček v demograficky velmi odlišných lokalitách.

V navštívených knihovnách proběhly vedené i spontánní prohlídky prostor, setkání a diskuze s odpovědnými pracovníky, předání obecných informací a know-how i pozorování konkrétních aktivit v akci.

20. 4. (SOBOTA): ODJEZD 10:00, PŘESPÁNÍ V PADBORGU

Odjíždíme z deštivé Prahy vstříc dánskému dobrodružství. Přejíždíme sněhovou hranici a pak nás čekají hodiny a hodiny jízdy nížinným koridorem dálnice. Po příjezdu do Padborgu proběhne krátká porada ohledně plánu na neděli a jde se spát.

21. 4. (NEDĚLE) CESTOU DO AARHUSU POZNÁVÁME ZÁPADNÍ POBŘEŽÍ

Čeká nás poznávací cesta směrem k západnímu pobřeží, nahoru na sever a pak směr Aarhus. Z oken autobusu se kocháme místní malebnou architekturou a stále marně hledáme byť jen malou vyvýšeninu.

Celá oblast je poměrně bažinatá, půda je podmáčená spodní vodou - je to místo setkání moře a pevniny a mimo jiné vyhlášená ptačí oblast. První zastávkou je **Tønder**, městečko v blízkosti hranic s něco málo přes 7.500 obyvateli. První zmínka o něm pochází už z 12. století. Okouzlo nás svou architekturou, vodní nádrží s přepadem a přilehlým parkem, uměním ve veřejném prostoru a vynikající kávou. Ukáže se nicméně, že to je devízou téměř každého dánského města.

Návštěvu **Højeru** zahajujeme u zrekonstruovaného mlýna a procházíme okruhem zelené turistické trasy. Pokračujeme cestou k moři, kde máme to štěstí zahlédnout

“černé slunce” - hejno kolonie špačků vzlétnuvší vstříc nebi, které dokáže zastínit slunce. Moře je v duchu místa spíše bažinou, Westerland zřejmě vytváří hráz a k Højeru už nedorazí ani vlnka. I tak je to ale pěkný pohled.

Autobus je vítaným úkrytem před ledovým větrem, který nás od rána provází. Ribe je asi hodinku cesty na sever, místy zahlédneme po levé straně útržky moře. **Ribe**, nejstarší město Dánska (zal. 710 n. l., nyní cca 8.300 obyvatel), se kromě muzea o historii vikingů (kam jsme nešli, protože nebyl čas) pyšní majestátní katedrálou zasvěcenou Panně Marii (kam jsme také nešli, protože byla zavřená). Bývalo významným obchodním místem a ve středověku jedním z největších měst země.

Poslední zastávkou byl **Esbjerg**, kde jsme navštívili sousoší Men at Sea a užili si krátké procházky u “pravého” moře s vlnami, mušlemi a vším potřebným. Kroupová přeháňka nás zahrnala zpět do autobusu, který se vydal na cestu do naší první hlavní destinace – Aarhusu. Cestou míjíme Møllehøj, nejvyšší “horu” Dánska (170,86 m. n. m.).

V Aarhusu se ubytováváme v hotelu Cabinn, malých funkčních pokojích/kabinách s vtipně vyřešeným sociálním zázemím (sprcha, umyvadlo i WC na necelém 1 m²). Vyrážíme na krátký průzkum města, samozřejmě nejprve kolem Dokk1, podél Maskinmesterskole na poloostrov, který slouží primárně jako písečné dětské hřiště a sdílená komunitní zahrada. Fotíme se u písmen tvořících název města a ledový vítr nás žene zpět do tepla Cabinnu.

Zítra je velký den – čeká nás Dokk1!

22. 4. (PONDĚLÍ) DOKK1!

Hutný pondělní zápis reflektuje hutný pondělní den.

Dlouhá verze:

Komentovaná prohlídka Dokk1 / Jannik Mulvad

Konečně v Dokk1! Knihovna budoucnosti nás uchvátila, zcela dle očekávání. Jannik nás provedl přízemím i prvním patrem, která má k dispozici knihovna. Kromě ní se v objektu nachází i centrum služeb pro občany, aarhuský městský archiv, Centrum pro inovace jiné soukromé subjekty. Celková plocha Dokk1 je 60.000 m² (vč. parkovací plochy pro 1.000 aut v podzemí), přičemž knihovna má k dispozici 18.000 m². Pro představu o Dokk1 lépe poslouží fotodokumentace s komentářem než popis, následuje tedy spíše sumář zajímavostí.

Nutno podotknout, že Dokk1 působí impozantně již zdálky. Moderní prosklená budova atypického tvaru disponuje vlastní

tramvajovou zastávkou, podzemním parkováním i velkorysým venkovním prostorem (jak na úrovni chodníku, tak v patře, kde je hlavní vchod do knihovny). Na terase v 1. patře se nachází 3 dětská hřiště, ale zbylá plocha terasy nebývá prý nijak zvlášť využívána.

Hned u vstupu do knihovny se nachází Centrum služeb pro občany, které poskytuje agendu MitID, řidičských průkazů, povolení k pobytu etc. (později jsme zjistili, že často sídlí v budově spolu s knihovnou). Informační bod u hlavního bodu slouží nejen knihovně, ale všem zde sídlícím subjektům. V centrálním prostoru knihovny se nachází jak multifunkční odhlučňovaný sál, tak Rampa – terasovité schodiště, které slouží pro konání akcí v otevřeném prostoru knihovny. V 1. patře, hned nad Rampou, se lze obdivovat pověstný gong, který se rozezní pokaždé, když se v Aarhusu narodí dítě (a rodiče se rozhodnou tuto událost oznámit zmáčknutím tlačítka napojeného na gong). Celou dobu pobytu tak pečlivě nasloucháme.

Zajímavou informací bylo, že dánské knihovny využívají služeb centrální akvizice, přes niž se nejen nakupují knihy, ale která dané knihy před distribucí do knihoven i knihařsky zpracovává (přelepuje hřbety s označením MDT, vkládá RFID čipy etc.; mimochodem, dánské knihovny knihy neobalují). Fond knihovny zahrnuje jak fond hlavní budovy (Dokk1), tak 17 poboček, přičemž se v rámci sítě distribuují dle potřeby. Zaměstnanci mají navíc k dispozici aplikaci, která jim umožňuje sledovat stav fondu, počet a umístění titulu na regálech etc. E-knihy jsou zdarma k dispozici pouze pro aarhuské rezidenty. Knihovna půjčuje i CD a DVD, čímž umožňuje přístup zájemcům – narozdíl od streamovacích

služeb – zdarma. Zaujala nás i velká půjčovna pomůcek pro handicapované. Výpůjční doba je 30 dní, u některých materiálů výjimečně 7 nebo 14 dní. Není bez zajímavosti, že čtenář obdrží pouze 1 upomínku – po 5 týdnech po uplynutí výpůjční doby je kniha považována za ztracenou a čtenář ji musí zaplatit. Pokud dluh čtenáře přesáhne 200 DKK (tj. paušál za ztrátu 1 knihy, cena ostatních typů KJ se může lišit), nesmí si dále půjčovat. Oznámení o splnění rezervaci jsou zdarma, pokud jdou e-mailem (zpoplatněna jsou jen ta, která jdou poštou, což vzhledem k absenci poštovních schránek a ceně známek v Dánsku asi nebude preferovaný způsob).

Knihovna má kolem 250 zaměstnanců (vč. poboček) a všichni se věnují jak práci s fondem, tak plánování/realizaci akcí

a navazování nových partnerství. Propagace akcí v samotné knihovně probíhá na digitálních obrazovkách, přičemž na té největší v centrální hale se objevují i příspěvky ze sociálních médií, na nichž je označena #dokk1. Na obrazovkách se konstantně promítají i rozcestníky, což umožňuje případné přesuny fondu bez nutnosti měnit označení regálů či fyzických rozcestníků. O variabilitě knihovny nám později více poví paní ředitelka.

Ale pozor, ani Dokk1 není dokonalá. Nejenže nemá knihy v češtině, ale dokonce nepůjčuje absenčně deskovky! Což jsou samozřejmě marginálie, které na velikost této knihovny nevrhnou ani ten nejmenší stín.

Gong jsme neslyšeli.

SDG laboratoř / Helene Schwartzman

Helene dává do své práce srdce i duši. Prohlídku jsme zahájili v kruhu 14 kamenů (+3 volných míst pro vozíčkáře), odkazujících k vikingskému dědictví Thingu a reprezentujících jednu ze tří částí knihovny – demokratickou, navíc vzhledem k venkovnímu prostředí s odkazem na propojení s přírodou. Všechny prvky (kameny, písek, dřevo) pocházejí z lokálních zdrojů a na místo byly dopraveny udržitelným způsobem (např. místními “crossfity”). Druhá část knihovny – kulturní – se také nachází venku a poskytuje prostor pro umělecké exhibice – výstavy (17 panelů), koncerty, performery etc.

Třetí část knihovny už se nachází pod střechou, přičemž se jedná o podlouhlou, dříve nevyužívanou část knihovny, jejíž vybavení sestává z věcí, které zaměstnanci různě našli či posháněli. Cílem SDG labu je přejít od slov k činům, třeba nábytek je proto záměrně nekomfortní – všimli si, že lidé dělají vše právě pro to, aby si komfort zajistili, vše je human-centered (zaměřené na člověka), a že to možná stojí za řadou problémů dnešní doby (viz infografika Country Overshoot Days: <https://overshoot.footprintnetwork.org/newsroom/country-overshoot-days/>). A jelikož to je důsledek naší kultury – toho, jak žijeme, jak se stravujeme, jak se oblékáme etc. – a knihovny jsou kulturní instituce, které v Dánsku využívá cca 50 % populace, představují právě ony skvělou platformu pro zažehnutí změn a aktivismu.

V SDG labu si tedy položili otázku: Jak mohou knihovny proměnit teoretické cíle udržitelného rozvoje v cíle každodenní praxe? Pro získání odpovědí zpovídali občany, spolupracovníky, partnery i experty;

na základě zjištění byly vytvořeny první prototypy a sada dogmat pro kolegy, např. to, že se akce během roku plánují s ohledem na aktuální roční období. Byla navázána spolupráce s několika lidmi bez domova (podíleli se na designu a obsahu). Rozjela se práce labu, dnes se tam koná workshop téměř každý den. Helene si je vědoma skutečnosti, že workshopy nezachrání svět, nicméně motivují lidi, aby o tématech SDG mluvili a některé třeba i k tomu, aby konali. Není ostatně těžké si představit, že malý vědec naslouchající květině či zkoumající pod mikroskopem jehličí opadané z vánočního stromku, pod nějž daroval chudému dítěti dárek ze svých hraček, jednoho dne uvede v praxi řešení světového hladu.

SDG lab má mnoho partnerů po celém městě. Kromě akcí zmíněných výše se školami spoluorganizují Green Festival, spolu s pobočkami půjčuje workshopy v krabici, věnuje se výrobě kombuchy a kimchi (které pak kromě konzumace zkoumají pod mikroskopem), provozuje semínkovnu a výměnu sazenic. S některými aktivitami vypomáhají i spřátelení lidé bez domova.

Filosofie SDG labu je velmi jednoduchá, ale v tom je její síla – my lidé jsme součástí přírody, ne její vládci.

Pořád jsme neslyšeli gong.

Veřejné knihovny v Aarhusu / Marie Østergaard

Fakta

- Plocha Dokk1: 30.000 m² (knihovna: 18.000 m²)
- Počet zaměstnanců: 55
- Otevírací doba: PO–PÁ 8–22, SO+NE 10–16 (bez personálu 8–10 a 19–22)
- Počet návštěvníků: 3.600/den
- Fond: 325.000 KJ
- Počet výpůjček: 46.000 KJ/měs.
- Počet míst k sezení: 1.150
- Další prostory: multifunkční sály pro 250 lidí a pro 70 lidí, 6 studoven, 2 učebny, čítárna, 2 laboratoře, místo pro kojící maminky a místo na jídlo
- Počet PC pro veřejnost: 68
- Fond: 325.000 KJ
- Počet výpůjček: 46.000 KJ/měs.
- Počet akcí: 80–100/měs.
- Smluvních partnerů: 130
- Udržitelnost: 2.400 m² solárních panelů na střeše, mořská voda ke chlazení, LED světla

V Aarhusu využívá služeb veřejných knihoven až 60 % obyvatel.

Prezentace ředitelky Dokk1 svým způsobem navázala na dvě předchozí setkání a dodala kontext; není bez zajímavosti, že Marie Østergaard byla součástí projektového týmu Dokk1, takže stála u jejího zrodu.

Na místě dnešní Dokk1 a dále na sever po pobřeží se ještě před pár lety nacházelo parkoviště a nevyužívané přístaviště. Knihovna byla první stavbou, kterou město do této oblasti přivedlo v život, následovala univerzita a po ní výstavba zcela nové moderní čtvrti Aarhus Ø. Město se tak rozrostlo k moři a knihovna se nakonec ocitla v centru dění. Díky masivní výstavbě byla vybudována nová tramvajová linka, na níž má Dokk1 vlastní zastávku.

Vize projektu Dokk1 se nesoustředila na knihy ani na technologie – s vědomím, že tato budova musí funkčně sloužit ne desítky, ale stovky let – soustředila se na lidi. Cílem bylo vytvořit:

- prostor pro spolupráci
- prostor pro dialog, sdílení znalostí, nápadů a inspirace
- otevřený neformální prostor pro studium
- jedinečné místo pro děti a rodiny

“Knihovna je zastřešené náměstí.”

Při plánování, ostatně – jak se dozvíme později – ještě před projektováním Dokk1 využívali naši kolegové metody designového myšlení. Ve stručnosti se jedná o proces zaměřený na inovaci procesů, služeb a produktů za významné participace veřejnosti. Více nám o tom poví později

Sidsel; další info třeba zde: <https://designthinking.ideo.com/>. A odkaz na zmiňovanou publikaci: https://web2.mlp.cz/koweb/00/04/30/26/83/designove_mysleni_pro_knihovny.pdf

Aarhuské knihovny se věnují 3 hlavním tématům: 1) SDG's, 2) demokracii – v kontextu knihovny a v rámci každodenním aktivit, s důrazem na budování demokratického sebevědomí, zejména mladých lidí (knihovny byly založeny pro podporu demokratických hodnot, ne kvůli knihám, ale kvůli znalostem v nich uložených), 3) informační a mediální gramotnosti.

Interiér Dokk1 je neustále v pohybu, při plánování mysleli na variabilitu a cíleně nechali některé prostory prázdné, aby mezi regály proudil život a aby bylo snadné reagovat na nové potřeby. Zároveň tak ukazují veřejnosti, že lze prostor přizpůsobit různému typu aktivit a otevřeně vyzývají návštěvníky, aby přišli s nápadem na realizaci nějaké akce či projektu.

Knihovna nabízí tři úrovně partnerství: strategické, programové a síťové (strategic, programme-based a network). Strategická partnerství uzavírá vedení knihovny, přičemž se jedná o partnerství s institucemi (něco jako naše memoranda), programová partnerství mohou – a mají to i v popisu práce – uzavírat zaměstnanci a vedou k novým aktivitám/akcím, které se v knihovně dějí. Síťová partnerství pak označují zapojení knihovny do sítí, kde je víc zapojených partnerů/expertů, organizací apod. Každý měsíc probíhá cca 140 akcí, přičemž cca 60 % jsou akce partnerů nebo probíhají ve spolupráci s nimi.

Zaměstnanci knihovny musejí zvládat veškerou agendu, tj. jak knihovnickou, tak kulturně-vzdělávací. Ředitelka poznamenala, že při výběrovém řízení nehledá knihovníky, ale lidi s konkrétními kompetencemi. Plat dánských knihovníků je o něco málo nižší než plat dánských pedagogů.

Pořád jsme neslyšeli gong.

Build the Change / Line Strandmark Rasmussen

Line nám představila projekt, na kterém cca 1,5 roku spolupracuje s firmou LEGO; Line je jeho hlavní koordinátorkou v rámci aarhuských knihoven. Princip je poměrně jednoduchý – LEGO dodá kostičky a metodiku a knihovníci s dětmi realizují workshopy, během nichž děti vyzvou k tomu, aby s pomocí kostiček navrhli řešení nějakého problému. Metodika je poměrně flexibilní, ale v rámci workshopu musí být dodrženy určité principy, např. že zadání je nějaký reálný problém, související s udržitelností (např. včely ve městech nemají kde žít), děti dostanou vhled do daného problému, pak sami designují/staví z kostiček a prezentují své nápady ostatním; odnáší si zkušenost tvorby projektu a jeho prezentace. K prezentaci řešení je žádoucí přizvat politika či odborníka v dané oblasti, aby děti získaly zkušenost, že jejich hlas má váhu.

Workshopy probíhají ve spolupráci se školami (nově i školkami) či během Maker Faire pro veřejnost; v Dokk1 projektu nedávno nastalo vyčlenění část prostoru, kde děti mohou vytvářet své nápady během otevírací doby knihovny.

Projekt expanduje do Evropy, pilotně se zapojí Praha (Městská knihovna v Praze),

Berlín, Barcelona a Londýn. Téma by mělo být reflektováno na KKS 2024.

Designové myšlení v kontextu Dokk1 / Sidsel Bech-Petersen

Sidsel má hezkou funkci – vedoucí inovací. V knihovně pracuje bezmála 20 let, byla tedy u projektu přípravy nové knihovny, během něhož testovala spolu s kolegy metody designového myšlení. Toto testování a prototypování nové knihovny trvalo 10 let (!) a zapojila se do něj značná část veřejnosti. Veškeré nosné poznatky z tohoto procesu jsou součástí již výše zmíněné knihy.

Sidsel nás seznámila zejména s průběhem individuálních rozhovorů, které zpočátku probíhaly s návštěvníky v knihovně, ale posléze i v domácnostech. Respondenty získávali primárně přes své známé, kategorie respondentů se měnily dle potřeb – ne/ uživatelé, rodina s dětmi, senior etc. Dle metod designového procesu pak následovala analýza získaných dat, brainstorming, výroba prototypu a jeho testování. Sidsel (a nejen ona) věří, že se jim tak podařilo nalézt optimální řešení, které ve své variabilitě vyhovuje co nejširšímu spektru potřeb veřejnosti.

Z procesu si odnesli 3 hlavní poznatky: 1) empatie je tajnou přísadou (empathy is the secret sauce), 2) použij prototypování (use prototyping as a driver), 3) hackni to (tj. najdi chybu, proto prototypuješ).

Opět zopakovala jakousi místní matru: EGO x ECO.

A ne, pořád jsme neslyšeli gong.

Krátká verze:

Dokk1 je knihovna snů.

Jádrum je podpora SDG's, demokratických hodnot a mediální/digitální gramotnosti.

Knihovny nejsou o knihách, ale o lidech. A lidé nejsou sami o sobě, ale o sobě v kontextu planety.

23. 4. (ÚTERÝ) AARHUSKÉ POBOČKY GELLERUP A RISSKOV

Gellerup Bibliotek

Pobočka Gellerup je specifická tím, že se nachází v oblasti se statusem ghetta a tedy s vysokým podílem různých menšin. Nejedná se přitom o nové přistěhovalce, ale o lidi, kteří v dané čtvrti žijí již několik let. V místě probíhá čilá developerská výstavba na místě původních bytových domů, v důsledku čehož dochází k vystěhovávání starousedlíků i nízkopříjmových rodin. V plánu je výstavba nové školy. Čtvrť tak prochází poměrně dynamickou proměnou. Aktuálně jsou však cílovou skupinou knihovny rodiny přistěhovalců s dětmi a mládež.

Pobočka je součástí sportovního a kulturního kampusu, kromě ní zde sídlí komunitní centrum, centrum pohybu, park, lezecká stěna, fotbalové hřiště a plavecký bazén. Součástí knihovny je opět sekce služeb občanům, klub seniorů, zkušebna herecké asociace a místní archiv, který pro veřejnost pořádá velmi oblíbené přednášky či besedy.

I gellerupská knihovna využila při přípravě projektu metod designového myšlení. Výstupem byl záměr vytvořit prostor pro rodiny s dětmi, zajistit podporu občanům a občany též zapojit do aktivit knihovny, vytvořit makerspace (součást odd. pro děti), poskytovat bezpečné a atraktivní místo pro mládež a zajistit, aby se každý návštěvník cítil vítán a inspirován. Rekonstrukce proběhla v letech 2020–2021, plocha knihovny činí 1,100 m², fond cca 10.000 KJ.

Vstupní hala poskytuje nejen střechu nad hlavou a místa k sezení v deštivém dni (jak jsme sami zjistili), ale je využívána pro pořádání koncertů, čtení, besed etc. Knihovna hojně pracuje s lidmi, kteří mají problémy zvládnout dánštinu, musí proto hledat způsoby, jak přibližovat literaturu jinými cestami než čtením. Zaměstnává proto 3 sociální pracovníky a pracovnice, kteří

pomáhají uživatelům s praktickými právními a administrativními záležitostmi a sami jsou příslušníky menšin.

Od vstupu do knihovny se po levé straně nachází tišší zóna pro dospělé čtenáře, napravo pak pěkné oddělení pro děti a v zadní části prostor pro mládež (ta žel knihovnu příliš nevyužívá). Knihovna je vybavená řadou studijních a odpočinkových míst, ale zpět tomu dětskému – dominuje mu tzv: hora, soubor stupňovitých, průchozích regálů, kde si na schovávanou mohou hrát nejen děti, ale i knihy. Děti prý hledání baví. Vyšplhat na vrchol se kupodivu pokoušejí sporadicky.

Nábytek je opět co nejvíce variabilní, stoly lehké na přesun, nízké regály na kolečkách. V knihovně probíhá řada aktivit, pro týdenní rozpis lze zhlédnout křídovou tabuli u hlavního vchodu. Jedná se primárně o poradenství,

workshopy a doučování dětí. K využití je i zahrada v atriu. Poučka pro konání akcí – jestli chcete návštěvnost, zařaďte jídlo nebo alespoň kávu.

Výzdoba má symbolický význam. Malby na zdech mají pohádkový nádech a byly namalovány za účelem probuzení fantazie a inspirace. Každý, kdo se na ně podívá, může jejich prostřednictvím vyprávět vlastní příběh. Socha v atriu zase symbolizuje bájnou Kassandru, která byla nejprve požehnána darem vidění do budoucnosti a následně potrestána za odmítnutí v milostné záležitosti kletbou, kvůli které její varování nikdo neposlouchal.

Před výstavbou se řešily s architektem i barvy, přičemž byly upřednostněny zemité tóny, které se promítají nejen do výmalby, ale také nábytku a závěsů, s jejichž pomocí může být velkorysý prostor rozdělen na menší.

Gellerup je knihovna se silným sociálním aspektem, zásadní komunitní a podpůrnou rolí a bezpečným místem pro všechny obyvatele čtvrti.

Risskov Bibliotek

19.102 registrovaných čtenářů ze 40 tisícové čtvrti (!). Pobočka Risskov je 2. nejnavštěvovanější knihovnou Aarhusu a nutno podotknout, že je tu vážně živo. Knihovna není velká – 620 m² pro půjčovnu a 320 m² zázemí, je tu celkem dost regálů s knihami (nezvyklé), ale i míst k sezení a opět krásné oddělení pro děti. Ke knihovně v roce 2020 přibyl zrekonstruovaný prostor, který využívá pro své akce a zároveň ho zdarma pronajímá občanům – “meeting room”. Při naší návštěvě v ní právě probíhala vzdělávací akce v rámci Week17 a spolupráce s firmou LEGO (“Build the change”), při které děti stavěly z lega domečky pro včely. Součástí je i ochutnávka medu z místní produkce. Knihovna spravuje i zahradu s 25 komunitními záhonky, které si zájemci mohou na sezónu zapůjčit a pěstovat, co je libo.

V knihovně je pouze jeden vystudovaný knihovník, ostatní mají jiné vzdělání. I zde je součástí knihovny centrum služeb občanům.

Nápady na potenciálně zajímavou aktivitu:
1) “Metalové pondělí”. Jedna z risskovských knihovnic, která pracuje ještě v jedné menší knihovně, začala k setkávání rodičů s dětmi (právě v oné menší knihovně) pouštět metalovou hudbu (a její manžel k tomu hrál na kytaru). Tato inovace se setkala s velmi pozitivním ohlasem u tatínků, některé knihovny by to rády zkusily zavést (knihovny navštěvuje poměrně hodně otců s dětmi – tvoří 6,4% rodičů na mateřské a rodičovské dovolené oproti 1 % v ČR). 2) Shared reading – čtenářský klub založený na společném čtení krátkých povídek. Každý přečte kousek a ve skupině se sdílí asociace, které text vyvolává,

předvídá se děj, probíhá diskuze nad textem apod. Následně se pokračuje ve čtení.

Program v Dokk1 **Art/culture/nature – we dream of the future** (setkání zástupců různých odvětví, debatujících o vizích budoucnosti) jsme 15 minut zažili a následně opustili, protože dánsky stále dost dobře nerozumíme. Ujal se nás Thomas Sture Rasmussen, koordinátor SDG aktivit v knihovnách a iniciátor Week17 z Ballerup Bibliotek, již navštívíme v pátek.

Thomas nás uvedl do historie zájmu dánských knihoven o Cíle udržitelného rozvoje, který – podobně jako u nás – vzešel zespoda, z iniciativy skupinky nadšenců, která v roce 2019 začala tím, že založila facebookovou skupinu. Chora 2030 – organizace, která v Dánsku spolupracuje s různými aktéry vzdělávání na tom, aby se Dánové všech věkových skupin mohli zapojit do přechodu na udržitelnou společnost – v roce 2021 nabídla knihovnám model certifikace, který posuzuje knihovnu z hlediska jejího vlastního fungování, cílů a zapojení personálu a současně z hlediska jejích rolí navenek – poskytování informací a facilitace zapojování veřejnosti a komunit. Následně dánská vláda vydala Národní akční plán pro Cíle

udržitelného rozvoje, ve kterém deklarovala, že posílí práci knihoven na ukotvování SDGs u široké veřejnosti. Hlavními iniciativami v tom – vedle certifikace – jsou rozvoj kompetencí knihovníků a knihovnic a události/aktivity v knihovnách.

První Week17 jako celonárodní tematický týden podpory naplňování Cílů udržitelného rozvoje se odehrál v roce 2023 a zapojilo se do něj více než 70 dánských knihoven a přes dvě stě lokálních partnerů. Knihovny se mohou k Week17 připojit různými aktivitami – podobně jako u nás do Týdne pro klima – mohou uspořádat besedu, swap, knižní bazar, jehož výtěžek věnují na dobročinnost, komunitní večeri nebo různé druhy prakticky zaměřených workshopů (upcycling, repair

café apod.) a společných aktivit (úklid odpadků, sázení stromů apod.). V roce 2024 se k “UGE17” pilotně připojily také norské knihovny. Ambicí organizátorů je postupně připojit další země a udělat z Week17 celoevropskou, ne-li globální iniciativu.

24. 4. (STŘEDA) MIDDELFART LIBRARY A PŘEJEZD DO KODANĚ

Middelfart Library byla postavena v roce 2005 na umělém poloostrově, z oken je tak jedinečný výhled na přístaviště. Za budovou knihovny stojí stejní architekti jako za kodaňskou Black Diamond. V roce 2016 prošla interiérovým redesignem, původně bílé zdi

knihovny od té doby zdobí motivy inspirované mořem, v modré a zelené barvě, a do regálů byla integrována akvária.

Součástí knihovny jsou turistické informace, kino, kavárna a restaurace. V prvním patře je multifunkční sál s prosklenou stěnou a famózním výhledem na moře.

Během samoobslužného provozu v době od 17 do 20 hod. zaměstnává knihovna studenty, kteří vřazují vrácené knihy do regálů a dohlížejí na to, aby se v knihovně nedělo nic nepřístojného.

Z akcí lze zmínit repair café (technicky zdatní dobrovolníci učí lidi, jak si opravit malé spotřebiče), Bøgbar neboli knižní bar (prodej knih vyřazených z fondu), komunitní

večeře (každý přinese jídlo nebo zaplatí symbolickou částku) a zejména **Climate Action Day** – festival pořádaný od roku 2019 se koná vždy v 29. týdnu (připadá na srpen). Letos se očekává účast 40.000 návštěvníků (!). Middelfart se nachází na strategicky výhodném místě uprostřed země, je tedy v dobré dojezdové vzdálenosti z každého koutu Dánska. Během festivalu probíhají na 12 scénách přednášky, besedy, workshopy, čtení na lodi, výstavy, marmaiding v přístavu, prezentace eko spolků a neziskovek a mnoho dalšího. Akce se účastní i politici. Organizaci akce se celoročně věnují 4 zaměstnanci úřadu, knihovna jakožto iniciátor a srdce projektu se na akci pochopitelně nadále podílí též.

Ten festival opravdu potřebujeme vidět!

Odpoledne přijíždíme do Kodaně, ubytováváme se v dalším Cabinn City a rozprchneme se na průzkum města.

Navštívili jsme třeba majestátní Dánskou královskou knihovnu – Black Diamond, sídlo dánské parlamentu a úřadu vlády Christiansborg, přístaviště Nyhavn, dánský královský palác a sídlo dánských panovníků Amalienborg, pevnost Kastellet, sochu malé mořské víly od Edvarda Eriksena, typicky žluté řadové domky, vystavěné pro rodiny námořníků v Nyboderu, renesanční zámek Rosenberg či Dánské centrum architektury. Jiná skupina – za zhruba stejnou dobu – nakonec našla Christianii, respektive její úplný začátek, se kterým se – vzhledem k náročnosti hledání komplikovaného divně se chovající google kuličkou a proloženého večerí na street food marketu – zcela spokojila.

Alespoň pár zajímavostí k **Black Diamond** – je spolu s původní stavbou Dánské královské knihovny národní knihovnou a zároveň univerzitní knihovnou pro několik univerzit. Plocha Black Diamond činí 20.733 m², na fasádu bylo použito 2.500 m² černého granitu (každý kámen váží 75 kg). Nachází se zde řada sálů, studoven a studijních míst. Pořádají se zde konference, koncerty, promítání, veřejné debaty, autorská čtení a mnoho dalšího. Největší Královnin sál disponuje kapacitou 600 míst. Navštívit lze stálou výstavu Poklady, kde si lze prohlédnout rukopisy (např. K. Blixen, T. de Brahe, H. Ch. Andersena, S. Kierkegaard a j.), glóby či kuriózní knihy (např. knihy zaklínadel). Učarovala nás historická čítárna se zelenými lampami, designovanými přímo pro tuto místnost ve stylu art nouveau. Návštěvnost: cca 1.000 lidí/den.

Za zmínku stojí kodaňský veřejný prostor, který je ohromný. Náměstí, četné parky, umění, čistá řeka (!), perfektní cyklostezky vyvýšené nad vozovkou, tradiční i moderní architektura, smysl pro hygge, milí lidé, to vše dohromady vytváří atmosféru pohody a prosperity. Dánsko je stabilně na předních příčkách nejšťastnějších zemí na světě podle Zprávy o světovém štěstí, kterou vydává Organizace spojených národů (OSN), Kodaň je jedním z nejžítelnějších měst světa podle Economist Intelligence Unit a po návštěvě zde musíme konstatovat, že tomu lze snadno věřit.

Ale stejně se jim tam ta kulička furt tak divně točí.

Ať už jedete do Kodaně jako turista, student, za prací či podnikat, užitečné informace naleznete na webu: <https://international.kk.dk/>. Od těch praktických, administrativně-právních, přes to, jak si ve městě najít kamarády (např. skrze dobrovolnictví!), až po vize (Liveable green city) a hodnoty: “Our city is – and must be – for all people, regardless of gender, age, colour, disability, religion, sexuality and gender identity.” To by se nám u nás také moc líbilo.

25. 4. (ČTVRTEK) POZNÁVÁME KODAŇ, ODPOLEDNE BIBLIOTEK+

Ve čtvrtek jsme měli možnost si Kodaň zažít, užít a prozkoumat každý dle svého tempa, zájmu a ambicí. Zcela samozřejmě vedli naše cesty do kodaňských knihoven, ale rozhodně jsme se na ně neomezili. Za jedno dopoledne až brzké odpoledne jsme tak dohromady obsáhli řadu míst a institucí (mezi nimi např. DAC – Danish Architecture Center, the Happiness

Museum – Muzeum štěstí nebo Glyptotek), přičemž dále se budeme věnovat těm nám nejbližším – knihovnám – a u těch ostatních odkazujeme čtenáře např. na web s kalendářem událostí v Kodani: <https://brugbyen.nu/>.

Københavns Hovedbibliotek – Kodaňská hlavní knihovna

- Počet návštěvníků: cca 1 mil./rok
- Počet výpůjček: 1,6–1,8 mil./rok

5 pater:

- přízemí = “obývací” – novinky, selfchecky/boxy na vracení knih, kavárna
- 1. patro: umění, literatura, hudba
- 2. patro: oddělení pro děti (podrobněji níže)
- 3.+4. patro: naučná literatura; součástí 4. patra je klidová zóna

Dětské patro LÆS, založené na poznatcích neurovědy, propojuje znalosti o dětských čtenářských návycích a osvojování jazyka s aktivitami, čtením, hraním a učením. Skládá se z 10 zón o celkové rozloze 10.000 m², které povzbuzují děti k prozkoumávání písmen a knih prostřednictvím různých aktivit. Dětské patro propojuje mysl a tělo s knihami v souladu s myšlenkou, že pohyb a aktivita jsou pro děti zásadní do té míry, že lze říci, že děti myslí svým tělem. Jednotlivé zóny sledují jazykový vývoj dítěte a kombinují jazyk s rozvojem motorických dovedností – zkušenost ukazuje, že si věci lépe pamatujeme, když používáme své tělo. Oddělení postupně nabízí místa pro nejmenší děti, rodiče, pro začínající čtenáře a pro starší děti (nábytek je uzpůsoben tak, aby děti mohly sedět/ležet v různých polohách, o samotě či s přáteli); je zde místo k odpočinku, prostor pro školní akce i vyhrazené místo pro jídlo. V nabídce je také

řada letáčků s nabídkou knižních sérií, hororů, čtení pro 1–3. třídu, čtení pro 2–6leté apod.; analogicky k seznamům doporučené četby pro vybrané cílové skupiny, ale v atraktivní grafické podobě.

Knihovna, zejména přízemí, působí na první dojem spíše jako knihkupectví (prostor, prezentace fondu – více exemplářů novinek), eskalátory. Všemi patry se line vůně kávy a pečiva. Všechna místa k sezení jsou obsazená!

U poboček nejlépe poslouží fotodokumentace, níže jen pár postřehů. Nejednalo se o komentované prohlídky.

Ørestad Bibliotek se nachází nedaleko univerzitního kampusu, vedle gymnázia a v blízkosti základní školy, její primární cílovou skupinou jsou tak děti a studenti – je to znát na velkorysém oddělení pro děti a desítkách studijních míst v 1. patře.

Sundby Bibliotek je naopak lokalizovaná v chudší, etnicky rozmanité čtvrti. Působí už trochu starším dojmem, nicméně má svého ducha; tajuplně voní, parkety vržou, dobře tu vaří (součástí knihovny je bistro). Před knihovnou záhonky, malé dětské hřiště, posezení.

Christianshavns Bibliotek je vcelku malou a sympatickou pobočkou v blízkosti slavného Vor Frelsers Kirke.

Blågårdens Bibliotek vyhrává cenu za nejpodivnější pobočku. Stejně jako Sundby se nachází v etnicky rozmanité čtvrti, je ale o dost větší. Na rozdíl od všech navštívených knihoven zeje prázdnotou. Redroom v patře

evokuje Kingovo Osvícení a není patrné, k čemu by mohl sloužit.

Nørrebro Bibliotek vyhrává cenu za nejhezčí pobočku. Najdeme ji v rekonstruované tovární hale, kde se nachází i obchod, sportoviště a kulturní centrum. Knihovna je jeden velký prostor s vysokým stropem, cihlovými zdmi zdobenými na jedné straně nástěnnými malbami, herním stupňovitým patrem a schovkou pro děti (tajná dvířka!) a studijními místy a učebnami na vyvýšeném patře. Stoly u PC pro veřejnost mají nastavitelnou výšku! Ke knihovně přiléhá kavárna, občerstvení je dovoleno konzumovat uvnitř. Je tu živo, během chvíle byli spatřeni zástupci všech věkových skupin a řady etnik.

Brønshøj Bibliotek je v živé části čtvrti. Spodní část slouží v vyzvedávání rezervací a jako prostor pro čtení novin či setkávání; fond se pak nachází v prvním patře. Knihovna má hodně přirozeného světla (alespoň v odpoledních hodinách), které prospívá hojně místní zeleni. Na dětském oddělení pěkné dřevěné stromy a šikovný rozcestník pro naučnou literaturu.

Architektonicky nejzajímavější **Tingbjerg Bibliotek** otevřela v roce 2018. Přiléhá školnímu komplexu a supluje částečně školní knihovnu. Nachází se v etnicky rozmanité, nízkopříjmové čtvrti, řada aktivit se tak podobá těm v aarhuském Gellerupu – čtení pro nejmenší, pomoc s doučováním,

jazykové lekce a poradenství pro dospělé. Disponuje multifunkčním sálem, kde lze pořádat koncerty, divadelní vystoupení či akce pro děti, zasedací místností, dílnou a samozřejmě kavárnou.

16:30 Høje Gladsaxe Bibliotek – BIBLIOTEK+

Na začátek zajímavost (a kontext): samospráva Gladsaxe byla jednou z prvních, která si vzala za svou oficiální podporu SDG's.

BIBLIOTEK+ je primárně komunitní knihovnou pro všechny obyvatele Gladsaxe, s tímto záměrem byla i stavěna a designována. Je součástí sídlištního komplexu "občanské vybavenosti", spolu se supermarketem, kavárnou, rychlým občerstvením, apod. Před vchodem se nachází malá zahrádka

s posezením, u vchodu si každý může zapůjčit tyč a pytle pro sběr odpadků, v knihovně zdarma uvařit kávu (do vlastního hrnku) nebo, což je úplně nejlepší, využít potraviny z potravinové banky a uvařit v místní kuchyni večeři pro zdejší komunitu.

Večeře a brunch knihovna pořádá pravidelně; vaření zajišťuje skupinka dobrovolníků. Na večeři se vybírá částka 50 DKK, ze které se hradí záložní potraviny (sůl, ocet, olej apod.). Potravinová banka zajíždí 1x týdně s různou nabídkou; systém je nastaven tak, že se veškeré potraviny musí spotřebovat v knihovně, nesmí se předávat dál. Využit je může kdokoliv pod podmínkou, že se tak stane v rámci akce otevřené komukoliv. Knihovna má v tomto ohledu náklady pouze s dopravným.

Není bez zajímavosti, že potraviny stejně jako materiál a nástroje na workshopy jsou uloženy ve skladu, ke kterému mají kromě knihovníků přístup i lidé z komunity, kteří v knihovně pořádají akce (např. šachový klub). Ti mají i čip od hlavního vchodu – klubová činnost totiž často přesáhne otevírací dobu. Výhodné je to i v tom, že členové těchto klubů jaksi mimochodem zajišťují dozor knihovny v době, kdy zde není přítomen nikdo z personálu (tj. 18–20 hod.).

K SDG's se oficiálně hlásí od roku 2022, přičemž symbol kruhu zařazují i na plakáty ke svým akcím, zpravidla i s uvedením, ke kterým konkrétním cílům akce přispívá. V rámci Week17 zde kromě výše uvedeného probíhají workshopy, swap, Lego Build the Change a jsou tu prezentovány tematické výstavy (výstavní prostor je tu štědrý a krásný, což umocňují policové regály podsvícené LED páskami).

Knihovna se v rámci své komunitní role snaží podněcovat aktivity a participaci občanů. Nabízí možnost využití svého prostoru pro aktivity podporující komunitu (nikoli tedy akce soukromého rázu) – takto zde probíhá například šachový klub, klub karetních her, klub pro seniory/maminky/tatínky, poradna se zdravotní sestrou, výtvarný klub, kuchařský klub, pomoc s domácími úkoly, s dánštinou, klub pletení apod.

Vegetariánská komunitní večeře proběhla nad očekávání, jídlo bylo vynikající (dhál, falafel, salát se zelenou čočkou, domácí pečivo, rebarborový crumble a čokoládové muffiny) a hostitelé vstřícní. Na závěr jsme pomohli s úklidem nádobí a plni inspirace i dobrého jídla odcházeli spát.

26. 4. (PÁTEK) BALLERUP BIBLIOTEK – SDG'S FESTIVAL

Zde nás prováděl nám již známý Thomas Sture Rasmussen. Knihovna prošla velkou rekonstrukcí v roce 2003; trvala 9 měsíců a probíhala za provozu. V roce 2014 pak proběhly dílčí úpravy prostoru, došlo k přesunu kanceláří z přízemí do prvního patra, vytvoření makerspace; cílem bylo vytvořit otevřený, přístupný a přehledný prostor, eliminovat statické regály, zajistit mobilní nábytek, místo zděných kanceláří a pracoven využít sklo, zajistit více místa na výstavy a prezentaci knih.

Důraz byl kladen i na prezentaci vestibulu, zejména proto, že vytváří první dojem při návštěvě knihovny – cílem bylo (a stále je) vytvářet na návštěvníky určitý dojem, zapůsobit ideálně něčím nečekaným (Thomas uvedl příklad s bójkou v námořním muzeu – ve vestibulu muzea byla umístěna pohyblivá bójka, které se návštěvník musel vyhnout, aby se dostal dál k pokladně – myšlenka byla navodit mu lehký pocit nebezpečí a nejistého pohybu, který je spjat s pohybem na moři – transformace myšlení).

Oddělení pro děti s názvem Track 3 bylo inspirováno principy hlavní knihovny v Kodani tj. spojení čtení a pohybu, fond přizpůsobený věku čtenáře, kdy věk čtenáře (a fond jemu určený) během průchodu oddělením postupně narůstá, až je v 6 letech připraven nasednout do vesmírné lodi a vyrazit ke hvězdám (původní nápad integrovat schody vedoucí do oddělení pro starší děti nebyl bohužel technicky možný). Oddělení je velmi oblíbené a vyhlášené.

Thomas nás nicméně upozornil, že i když se práce zdá být hotová, není. Redesign je nikdy nekončící proces, který musí vždy umět reagovat na aktuální potřeby.

První SDG akcí v Ballerupu byl literární multižánrový festival s hudbou a občerstvením; během 1. ročníku se sešlo 250 účastníků. V aktivitách podporujících SDG's se knihovna rozhodla pokračovat, přičemž nyní se prezentuje vysloveně jako "SDG knihovna" – SDG cíle jsou prezentovány na fasádě, na podlaze, v propagačních materiálech, v rámci fondu atd.

Knihovna byla zapojená také do procesů, které vedly k celkové podobě veřejného prostoru – náměstí, kde se zasadila o to, aby v něm bylo co nejméně prvků napevno, aby

byl prostor flexibilní, například právě pro akce typu festival.

Ballerup Bibliotek jsme navštívili v pátek, kdy probíhal SDG's festival pro školní děti a mládež s řadou tematických aktivit. Během druhého den (soboty) je pak zaměřen na veřejnost. Z dalších akcí ballerupské knihovny lze zmínit například: repair café (opravy malých spotřebičů), klub pro maminky s miminky (1x týdně, vč. poradny se zdravotní sestrou), pomoc se čtením (5 lekcí, dítě čte pejskovi – větší motivace), makerspace s 3D tiskárnami, CNC frézou (každý den odpoledne), doučování a pomoc s domácími úkoly (2x týdně, zdarma), právní poradna (1x týdně), mluvíme dánsky (1x týdně), tvorba rodinného stromu (genealogické setkání, 2x za měsíc), IT poradna (každý všední den).

27. 4. (SOBOTA) ODJEZD Z KODANĚ, PŘESPÁNÍ V AABENRAA

Loučíme se s Kodaní a těšíme se na výletní trasu směr Aabenraa.

Øresundský most jsme z Dragøru v podstatě neviděli (vzdálenost + hloupý opar), leč při intenzivním vypětí zraku správným směrem se daly v mořské dáli tušit jeho nosníky a sloupy. Musíme sem znovu v létě na vyjížďku lodí, která nás přiblíží na dohled.

První větší zastávka dne proběhla v Roskilde; už jeho název napovídá, že lze očekávat pohádkové město. Pohádka je to možná trochu drsnější, neboť se zde nachází vyhlášené muzeum vikingských lodí; ty menší lze naštěstí pro chvátající turisty očihnout z loděnice. Část výpravy se vydala do katedrály, kde jsou pohřbeni dánští panovníci už od Haralda Modrozuba (to je ten, kterého známe díky funkci bluetooth – stejně jako ona spojoval znesvářené kmeny :)), a následně do knihovny. Tam zrovna probíhal festival v rámci Week17 – na zahradě se čile vyměňovaly sazenice a ochutnávaly lokální produkty, v knihovně se konal swap, přednáška, workshop pro děti a na různých místech se objevovaly tematické výstavy. Druhá část skupiny pod vedením koordinátorky zájezdu neudržitelně utrácela v obchodu se suvenýry :)

Druhá zastávka nás čekala v Odense, třetím největším dánském městě. Knihovna se nachází přímo u vlakového a autobusového nádraží, v komplexu s obchody, restauracemi a dalšími službami. Má několik pater, veřejnosti přístupný sklad (!) a spoustu prostoru. I tato knihovna se připojuje k Week17

– před naším příchodem tam probíhala módní přehlídka z upcyklované módy. Jako ryzí milovníci literatury jsme si nemohli nechat ujít nově otevřené interaktivní muzeum Hanse Christiana Andersena, kde návštěvníka celou expozicí provází hlas HCHA ze sluchátek. První část je věnována životu, druhá dílu. Díky jedinečné architektuře, interiéřům, vizuálnímu zpracování a evidentní lásce k dílu místního rodáka byla návštěva muzea nezapomenutelným zážitkem.

Vzhledem k pokročilé hodině nás čekal už jen přesun do Aabenraa, kde jsme se uhníždili v moc pěkném hotelu a vyšli na průzkum fjordu a města. Moře, písčiná pláž, vlahé teplo, racci, malebné uličky, útulné kavárny, měkké světlo a počínající pocit nostalgie po inspirativním, knihovny milujícím Dánsku, které brzy opouštíme.

28. 4. (NEDĚLE) ODJEZD DO PRAHY

V 5:03 vyrážíme směr Praha! Levobok se cestou kochá červánky od vycházejícího slunce a cesta pomalu, ale jistě ubíhá. Směrem na jih se znatelně otepluje. Hlavou nám běží vzpomínky na uplynulý týden plný jedinečných zážitků, a jakmile se trochu zotavíme, začneme zavádět vybrané aktivity či služby do své praxe.

Závěry a doporučení

Cestou jsme zjistili, že nemovitosti v Dánsku nejsou cenově zcela nedostupné, doporučuji proto SDRUK nákup malebného domečku se zahradou, ideálně v Middelfart. Může sloužit jako detšované pracoviště, strategický výchozí bod pro průzkum nejen

dánských knihoven a jejich aktivit, ale i dalších severských států a jejich knihovnické praxe.

Doporučení pro příští výpravy aneb co jsme v Dánsku nestihli:

- Maker Faire v Dokk1
- Next Library v Dokk1
- další aarhuské pobočky: <https://www.aakb.dk/biblioteker>
- SDG's Festival v Middelfart (+ výprava na starý most)
- další kodaňské pobočky: <https://bibliotek.kk.dk/biblioteker>
- knihovna v Tårnby, na předměstí Kodaně, která se rozhodla mít personál přítomný po celou dobu otvíracích hodin
- výlet lodí k Øresundskému mostu
- Odense – expozice v rodném domku HCHA
- vodní hrad Egelskov

Zajímavé odkazy:

- SDG's in Danish libraries: <https://www.degruyter.com/document/doi/10.1515/bfp-2021-0068/html>
- UGE17: <https://db2030.dk/week17/>
- Welcome to Copenhagen Libraries: <https://bibliotek.kk.dk/international>
- The Children's Floor LÆS, The Copenhagen Main Library: https://bibliotek.kk.dk/files/files/page/folder-digital-childrensfloorlaes-uk_fd.pdf